РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXV. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., субота 24-го марта 1917. Ч. 35. VOL. XXV. JERSEY CITY, N. J., Saturday, March 24, 1917. No. 35.

НАДЗВИЧАЙНЕ ЗАСІДАНЄ КОНГРЕСУ.

НОВЕ РОСІЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО ВИДАЛО ПРИКАЗ АРЕШТУВАТИ ЦАРЯ.

ПРЕЗИДЕНТ СКЛИКУЄ НА ДЕНЬ 2. ЦЬВІТНЯ НАДЗВИЧАЙНЕ ЗАСІДАНЄ КОНГРЕСУ.

ВАШИНГТОН, 21. марта. — **Президент Вілсон візвав нині конґрес на надзвичайне засіданє, яке відбудеть ся дня 2. цьвітня.**

Предметом нарад конґресу буде справа акції з приводу воєнного стану між Злученими Державами і Німеччиною.

Сподіють ся, що конґрес ухвалить резолюцію, в якій заявить, що воєнний стан між Злученими Державами і Німеччиною вже від якогось часу істнує.

Хоч признанє воєнного стану не означує ще виповідженя війни, то однак в практиці воєнний стан рівнасть ся виповідженю війни.

РЕВОЛЮЦІЯ В РОСІЇ.

НОВЕ РОСІЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО ЗАХИТАНЕ.

БЕРЛІН, 22. марта. — **Сотворене думою нове російське правительство захитане з приводу опозиційного становища, яке займили соціяльні демократи.**

З достовірних жерел доносять, що екзекутива соціяльно-демократ. партії розпочала сильну аґітацію, щоби власть захопити у свої руки. Вони вважають, що теперішна хвиля є відповідна до переведеня в житє радикальної проґрами, тому порішили перевести її в житє.

Як доносять, соціяльні демократи були тими, котрі жадали усуненя з престола царя і не згодили ся на його наслідника. Соціяльні демократи згодили ся відтак на брата царя, Михайла Александровича, поставивши однак усліве, що в сій справі має відбути ся загальне голосованє. Вони є певні, що загальне голосованє випаде в некористь дому Романових та що буде заведений републиканський устрій держави.

Нове правительство думає вести війну до побіди.

ПЕТРОҐРАД, 21. марта. — В Петроґраді оголошено нині, що богато членів думи удало ся на боєвий фронт і виїхало до ріжних подальших міст, щоби близше розяснити війскам і народови останні події та представити їм цїли нового правительства.

Президент кабінету, князь Львов, і міністер війни, Ґучков, видали до війск поклик отсього змісту:

„Російський нарід лише тоді зможе перевести успішно внутрішну орґанізацію держави, коли буде добре забезпечений супроти зовнїшного ворога.

„Правительство вірить, що армія супроти свого задержить солідарність і карність і доложить всїх сил, щоби війну довести до успішного закінченя".

Росії грозить нова революція.

КОПЕНҐАҐЕН, 21. марта. — Часопись „Соціяль Демократен" одержала вісти з Петроґраду, що між членами нового правительства панують великі ріжниці щодо поглядів в справі будучої форми правлїня в Росії.

Між членами думи, які заступають круги умірковані, а представителями робітників прийшло до роздвоеня, з приводу, що крайні соціялїсти ведуть сильну аґітацію за републикою і домагають ся скорого покінченя війни.

Цар арештований.

ЛОНДОН, 21. марта. — **Російське нове правительство, як доносять з Петроґраду, видало приказ арештованя в цїлій Росії прихильників давного правительства.**

Останні вісти доносять, що бувшого царя і царицю арештовано в дорозї на Крим і уміщено під сторожию в Царськім Селї.

Цар Николай з приводу останних подїй зістав фізично і духово зломаний. Цар попав в нервову недугу.

Між арештованими находить ся князь Карло Мекленбурґ-Штреліц, барон Фредерікс (міністер царського двора), ґен. Ґондаті (ґен. ґубернатор провінції Амур), ґен. Нещенков (командант війск в Амурі), Раєв (голова синода), Дубровін (голова чорносотенців), Коковцев (бувший президент кабінету) і богато инших.

Всї арештовані будуть поставлені перед суд.

Непевне становище північної російської армії.

ЛОНДОН, 22. марта. — Князь Львов, президент нового російського кабінету, представив становище російських війск, які вони займили з приводу революції, в отсей спосіб:

„Війска на західнім і полудново-західнім боєвім фронтї станули зовсїм по сторонї народа. На північнім фронтї деякі війска були зразу противні, однак з прибутєм до них відпоручників нового правительства привернено знова порядок і карність.

„Цїла балтійська фльота стоїть по сторонї нового правительства. Всякі заворушеня устали.

„Правительство стоїть в порозумінню з представителями робітників і не надієть ся жадних поважнїйших непорозумінь".

Амнестія для всїх політичних злочинців.

ПЕТРОҐРАД, 21. марта. — **Нове російське правительство оголосило загальну амнестію (увільненє) для всїх політичних злочинців.**

Дотичне рішенє звучить:

„Улягаючи конечному домаганю народної совісти, заряджуємо отсим в імени історичної спарведливости і на памятку побіди нового правительства, яке є основане на праві і свободї, загальну політичну амнестію".

Поворот засланих на Сибір.

ПЕТРОҐРАД, 21. марта. — Богато засланих і увязнених в сибірських тюрмах політичних проступників прибуло нині до міста Чіти. Їм уряджено торжественне привитанє.

Між увільненими находить ся також Марія Спірідонова, яку улицями міста несено на руках.

(Марія Спірідонова, дочка російського ґенерала, застрілила була в 1906 р. шефа поліції в місті Тамбові. Її засуджено зразу на смерть, а відтак замінено кару смерти на 20-лїтну вязницю. В тюрмі поліційні офіцири мучили її в жорстокий спосіб. Одного разу через 11 годин пекли її тїло запаленими циґаретками. Обох офіцирів небаром опісля замордовано).

Безплатний поворот для політичних проступників.

ПЕТРОҐРАД, 22. марта. — На нинїшнім засіданю кабінету ухвалено признати повертаючим зі засланя і з тюрм політичним проступникам вільний переїзд зелїзницями.

Міністер Мілюков зістав уповажнений уділяти запомоги еміґрантам, які проживають в инших державах, а які мали би намір повернути тепер до Росії.

Замах на міністра Керенського.

ПЕТРОҐРАД, 21. марта. — **Один зі сторонників старого режіму, як подають нинїшні вісти, мав намір замордувати нового міністра справедливости, д-ра Керенського.** Заговірник робив стараня, щоби його допустили до міністра, представляючи, що хоче передати йому якесь важне письмо. Однак його арештували аґенти тайної полїції. При ревізії найдено в його кишенї набитий револьвер. Заговірник видер револьвер з рук аґентів і положив себе трупом. Опісля показало ся, що заговірником був один з офіцирів.

Похорон жертв революції.

ЛОНДОН, 21. марта. — **Похорон жертв революції в Петроґрадї назначений на день 23. марта. Сей день має позістати й на будуче торжественним народним сьвятом.**

Жертви будуть похоронені у спільнім гробі, який копають перед зимовою царською палатою.

2-міліярдова позичка.

ЛОНДОН, 21. марта. — **Нове російське правительство дало державному банкови право випустити в обіг 2 міліярди рублїв в банкових нотах.**

Синод по сторонї нового правительства.

ПЕТРОҐРАД, 22. марта. — Сьвятїйший синод порішив нинї видати посланіє до „всїх дїтий церкви", представляючи вірним, що революція „походила з Божої руки".

В посланію взиває синод вірних до послуху новому правительству. Посланіє буде в недїлю відчитане у церквах в цїлій Росії.

Фінляндія має остати независимою републикою.

КОПЕНҐАҐЕН, 21. марта. — **Часопись Національ Тіденде" одержала вісти, що у Фінляндії поширюєть ся сильний рух, щоби Фінляндію перетворити в републику в союзї з двома або трома иншими репукликами.**

Після телеґрами з Петроґраду фінляндський сойм має бути скликаний на день 4. цьвітня.

НАСТУП СОЮЗНИХ ВІЙСК НА ПІВНОЧИ. — 225 ПОЛОНЕНИХ.

БЕРЛІН, 23. марта. — Урядовий звіт німецького ґенерального штабу звучить:

„АРМІЯ КН. ЛЕОПОЛЬДА: На схід від Лїди німецькі війска перевели на 4-кільометровім фронтї наступ на російські становища. Німецькі війска знищили два укріплені окопи і повернули з 225 полоненими. Воєнна добича складаєть ся з 2 револьверових гармат, 6 машинових крісів і 14 метавок.

„НА ФРОНТЇ АРХ. ЙОСИФА І МАКЕНЗЕНА: Воєнні операції розпочали ся".

РОСІЙСЬКИЙ РАПОРТ.

ПЕТРОҐРАД, 22. марта. — Урядовий російський рапорт звучить:

„В околиці Лїди неприятель по довшім бомбардованю перевів наступ і здобув наші передні становища. При помочи протинападу вдало ся нашим війскам прогнати неприятеля зі становищ коло Поташнї. Проча частина занятих становищ остала в руках неприятеля.

„На північний захід від Бродів неприятель по довшім бомбардованю розпочав наступ в околиці Болдурів. По завзятій битві неприятель уступив назад на свої становища.

„На прочім фронтї відбуваєть ся перестрілка артилерії і патруль.

„Як се зізнав один полонений німецький офіцир, Німцї надіють ся, що останні події в Росії підкопають військову карність в російській армії".

ВІЙНА У ФРАНЦІЇ:

ВІДВОРОТ НЇМЕЦЬКИХ ВІЙСК ДО ПОБІДИ.

БЕРЛІН, 21. марта. — **Німецькі війска переводять відворот до побіди. Гінденбурґови вдало ся перевести знова майстерне діло, а пляни аліянтів на великий весняний наступ зістали знівечені".**

Так пояснюють воєнні критики відворот німецьких війск у Франції на підставі урядових інформацій.

Відворот німецьких війск може принести їм побіду, бо вони уступають на сильну, наперед приготовлену боєву лїнію. Будова її є вислїдом всїх досьвідів, яких Німцї набрали в протягу двох лїт війни. Неприятель буде приневолений вчити ся воєнної штуки наново. Після оповіданя війскових урядників будова нових становищ буде новою несподїванкою навіть для воєнних знавців. Війна прийме зовсїм відмінний вид.

Німецькі війска, опорожнюючи свої давні становища, знищили все, що находило ся в опорожненім теренї. Всї дороги знищені. Деякі села частинно, а богато з них знищено до нащадку. В сей спосіб неприятель мусить переходити через отверте поле поволи і без захисту, виставляючи себе на огонь німецьких гармат.

Під кождим оглядом неприятель мусить опинити ся в некориснім положеню. І в найлїпшім случаю неприятель мусів би знова цїлі місяцї приготовляти ся до нападу на нові становища німецьких війск.

Через значне скорочене боєвої лїнії Гінденбурґ зискає також значні сили війск, які буде міг тепер ужити на тім фронтї, на котрім він хоче звести рішаючий бій.

НАДІЮТЬ СЯ БИТВИ В ОТВЕРТІМ ПОЛИ.

БЕРЛІН, 21. марта. — Німецька кіннота бере участь у воєнних операціях на території, яку опорожнили німецькі війска. Отсе, почавши від 1914 року, перший раз лучило ся, що знова кіннота бере чинну участь в битві.

З того заключають, що небавом зайдуть важні воєнні події на західнім фронтї війни.

Французи й Англїйцї пробували підчас наступу над рікою Сомою в минувшім роцї уживати кінноту, однак огонь машинових крісів з німецьких окопів вирядив серед неї велике знищенє. Тепер заходить та ріжниця, що обі сторони покищо не мають ще окопів.

В РУКАХ НІМЦЇВ НАХОДИТЬ СЯ ЩЕ 7.126 КВАДРАТОВИХ МИЛЬ У ФРАНЦІЇ.

ПАРИЖ, 22. марта. — Від початку наступу над рікою Сомою по день 21. марта здобуто від Німців простір, який числить **853 квадратових миль.**

В руках Німців находить ся ще **7.126 квадратових миль** француської територіï.

НА МОРИ:

НІМЕЦЬКИЙ КРУЖЛЯК „МЕВЕ" ЗАТОПИВ 27 КОРАБЛЇВ НА 123.100 ТОН.

БЕРЛІН, 22. марта. — **Німецький кружляк „Меве" повернув знова щасливо до німецької пристани з Атлянтійського океану під командою капітана, ґрафа Дона Шльодієн.**

Урядовий звіт німецької адміралїції подає до відома, що корабель „Меве" затопив підчас свого побуту на Атлянтійськім океанї 27 кораблїв на 123.100 тон.

Звіт німецької адміралїції звучить:

„Німецький кружляк „Меве" повернув зі своєї другої подорожи з Атлянтійського океану, де він був чинний через кілька місяців під командою капітана, ґр. Дона Шльодієн, назад до німецької пристани.

„Корабель знищив 22 пароплавів і 5 кораблїв вітрильних, разом на 123.100 тон. Між затопленими кораблями було 21 кораблїв, належачих до ворожих держав. Між ними було 8 кораблїв зоружених а 5 кораблїв, які були в службі англійської адміралїції".

(Перший раз корабель „Меве" повернув до німецької пристани перед роком, затопивши 15 кораблїв).

НЇМЕЦЬКА ЛОДКА ЗАТОПИЛА АМЕРИКАНСЬКИЙ КОРАБЕЛЬ „ГЕЛДТОН".

ВАШИНГТОН, 22. марта. — **Американський консуль доносить з Амстердаму до департаменту для заграничних справ, що вчера німецька підводна лодка затопила без остереженя американський корабель „Гелдтон". 20 осіб залоги потонуло.**

Корабель „Гелдтон" числив 4.488 тон. Набір складав ся з 2,137.711 ґальонів рафінованої нафти, призначеної для Ротердаму.

АНҐЛЇЯ ВТРАТИЛА ЗА ТИЖДЕНЬ 45 КОРАБЛЇВ.

ЛОНДОН, 22. марта. — Анґлїйський урядовий звіт виказує, що в протягу тижня, почавши від 11. до 18. марта, впало жертвою **18 кораблїв, які числили більше ніж 1.600 тон, 8 кораблїв, які числили меньше ніж 1.600 тон, і 21 кораблїв рибацьких; разом 45 кораблїв.**

Не опускайте рук!

ПОДІЇ НА УКРАЇНСЬКІЙ ЗЕМЛІ В ЕВРОПІ ПОВИННІ ЛИШЕ СКРІПИТИ НАШ ЗАПАЛ ДО ПРАЦІ. СЕ ЯКРАЗ ПОВИННО СПОНУКАТИ НАС ПРИЙТИ В ПОМІЧ НАШИМ ЗЕМЛЯКАМ ПІДЧАС УКРАЇНСЬКОГО ДНЯ.

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper
published three times a week: Tuesday, Thursday and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ANDREW SAWKA, manager
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION:	ПЕРЕДПЛАТА:
In United States:	В Злучених Державах:
$2.50 per year	на рік $2.50
1.25 per 6 months	на пів року $1.25
1.00 per 4 months	на 4 місяці $1.00
In Jersey City and to foreign countries:	В місті Jersey City і за границю:
$3.25 per year	на рік $3.25
1.75 per 6 months	на пів року $1.75
1.00 per 3 months	на 3 місяці $1.00
Single copy 3 cents.	Поодиноке число 3 центи.

За кожду зміну адреси платить ся 5 центів.

Адреса: SVOBODA
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Всї моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „Svoboda".

При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

Число телефону 498 Jersey City.

AMERICAN ASSOCIATION OF FOREIGN LANGUAGE NEWSPAPERS MEMBERSHIP LABEL

„За всї оголошеня поміщувані в „Свободї" редакция не відповідає. — Рукописий не звертає ся."

З біжучої хвилї.

З Гаґи доносять до лондонського „Таймса", що в Нїмеччинї знова заговорили про мир. Визначні Нїмцї відїхали до Голяндії і Швайцарії, щоби нарочно довідати ся про теперішні погляди Анґлії на мир.

Революция в Росії — говорить кореспондент „Таймсу" — змінила цїлу ситуацію. Нїмецьке правительство каже, що воно не має вже причини увільнити від Росії балтійські провінції. Нїмеччина годить ся також віддати Росії Польщу під деякими формами автономії.

Нїмеччина — говорить ся в телєґрамі — **годить ся на автономію поневолених народів Европи, а головно народів Австро-Угорщини.**

Як „Народна Воля", котру редаґують „пани без вітчини", аґітує за „Українським Днем", нехай послужать отсї стрічки, поміщені в ч. 35 „Народної Волї" (з 22. марта б. р.):

Тіш ся Україно! Відразу сипнули на Тебе своїми ласками держава і церква. Бо для Тебе жебрати нам позволено в Злучених Державах, а папа римський обіцює жебрати для Тебе по всїх церквах.

Отак пишуть редактори „Народної Волї". Як колись писали статї „Чому я не дам", аби тим ослабити запомогову акцію між Українськими громадянами в Америцї, так і тепер, коли надходить „Український День", вони знова починають кирпити.

О, тіш ся, Україно, своїми звироднілими синами...

Із надісланих до нашої редакції витинків часописи „Вунсокет Кол" (з 12. марта) довідуємо ся, що тамошні кацапи скликали були збори на недїлю (11. марта б. р.) і протестували проти підписаня президентом Вілсоном резолюції в справі „Українського Дня".

За рішучим протестом заявили ся: батюшка І. Лемницький, батюшка Е. Лиликович, а також нюйорський кацап Павло Андрейко.

Ухвалено проекти президента Вілсона, щоби він не підписував резолюції про „Український День", бо „Україна не є Росіянами, лише Австріяками".

Один читач „Свободи", посилаючи нам сей витинок, пише:

Тутешні кацапи походять зі села Товстого, скалатського повіту. Тут, у Вунсокет, є їх около 15½ недорослих, в Манвіл, Р. Ай., около 10, а також 5 Росіянів. Минувшої недїлї вони устроїли збігвиско, на котрім — як наперед заповідали — мали бути мейори міста Вунсокет і Провіденс. Однак показало ся, що ані одного Американця не було, крім „вачмана". Тутешні ґазети подали брехні і тим баламутять нарід.

Тамошні місцеві ґазети не винуваті, бо так їх поінформували про справу. Обовязком наших свідомійших Українцїв в тих околицях було спростувати неточности в американських ґазетах.

Кацапським „вічем" і „протестом" нема чого зражати ся. Наші громадяни повинні дальше працювати і приготовляти ся до „Українського Дня".

З таким „протестом" виступила і „Правда", але хто з „Правдою" числить ся?...

Протести „Правди" пригадують звичайну собачку на припонї, яка собі гавкає і гавкає, а люди того гавканя ані трошки не беруть ся.

Пригадка з приводу „Українського Дня".

Всего чотири тижні ділять нас від „Українського Дня".

Нам загал мусить використати сей час і доложити всїх своїх зусиль, аби „Український День" випав як найуспішнїйше.

Цїлий успіх „Українського Дня" буде залежати головно і передівсїм від праці місцевих комітетів.

Тому кождий місцевий комітет, заложений для переведеня „Українського Дня" в своїй місцевости, повинен згуртувати в собі всї місцеві українські орґанізації (парохія, товариства, братства і. т. д.) до спільної праці. **Треба мати все на увазї, що цїлию „Українського Дня" є в першій мірі зібрати як найбільшу грошеву поміч для наших братів у старім краю. Се дасть ся осягнути лише при згідливій і щирій праці цїлого нашого загалу.**

Коли в деяких місцевостях основано більше місцевих комітетів для збираня жертв, а всякі староня, щоби їх злучити до спільної роботи, не довели до успіху, в таких случаях комітети повинні подбати про те, аби собі взаїмно не пкодити і не давати причини до непотрібних спорів, які могли би кидати лихе съвітло на весь український загал перед чужинцями. Чесна конкуренція загальній справі ніколи не пошкодить. Кождий комітет повинен старати ся осягнути як найбільший успіх, а тоді се не вийде на шкоду, але противно: на користь для загальної справи.

Головним обовязком місцевих комітетів є подбати о як найбільше число людий до збираня жертв. Чим більше людий зможе згуртувати місцевий комітет, тим більшого успіху можна надіяти ся.

Не треба забувати, що від участи в збираню жертв не сміє відтягнути ся жадна українська одиниця, без огляду на те, чи то женщина чи мущина. Всї Українцї і Українки, старші й молодші, повинні посвятити день 21. цьвітня на те, аби збирати жертви на підмогу для братів і сестер, для вдів і сиріт у старім краю.

Треба старати ся й о те, о скільки воно в деяких місцевостях є можливе, щоби запросити до помочи також і чужинців. Тут звертаєть ся також увагу шкільної української молодїжи, аби вона запросила до сеї праці своїх шкільних товаришів і товаришок.

Одним словом: місцевий комітет повинен доложити всїх можливих старань, аби на день 21. цьвітня поставити як найбільше людий до збираня жертв.

Місцевий комітет для успішного переведеня „Українського Дня" повинен перевести точний подїл праці між членами комітету.

Головною працею місцевого комітету є:

а) Списати всї особи, які заявили готовість збирати жертви будьто при помочи пушок будьто на лісти.

б) Зладити відповідно до зголошених осіб точний плян розміщеня їх в даній місцевости в дни збираня жертв.

в) Зголосити місцевий комітет у місцевих властий. (Дотичні зголошеня будуть комітетам вислані рівночасно з прочими річами, потрібними до уладженя „Українського Дня").

г) Постарати ся, щоби надіслані від „Української Ради" інформаційні статї були поміщені в місцевих англійських і чужинецьких часописах.

Всї річи, потрібні до уладженя „Українського Дня", кождий місцевий комітет одержить безплатно.

Місцевий комітет одержить жадане ним число пушок, ліст і лент, а крім того відповідну скількість відзначок (теґсів), розкидок і статї до часописий та зголошеня до місцевих властий.

Розсилка замовлених річий розпічнеть ся около 1. цьвітня.

Дотепер зголосило ся заледви около 180 комітетів. Місцеві комітети, які доси ще не зголосили ся, повинні се зробити в як найкоротшім часї.

Із замовленями і у всяких инших справах інформаційних щодо „Українського Дня" треба звертати ся на адресу:

Ukrainian Alliance of America,
29 Chestnut St., Yonkers, N. Y.

На се нехай дадуть відповідь самі члени Р. Н. Союза.

Екзекутивний комітет Р. Н. Союза, в склад котрого входить також отець Ардан впровадив нову реформу для членів Р. Н. Союза дня 1. лютого 1917 р. на власну руку, не питаючи про се зо всїм загалу членів Р. Н. Союза. Тусаму реформу затвердив головний уряд Р. Н. Союза на засїданю 19—20. лютого, знова не питаючи про се зовсїм загалу членів Р. Н. Союза.

На якій підставі екзекутивний комітет і головний уряд сьміли подоптати правосильні ухвали статута, і конвенції своєї орґанізації?

Беручи все те під розвагу, виходило би, що реформа, заповіджена екзекутивою і головним урядом Р. Н. Союза, не є правосильною, а тимсамим не обовязує членів Р. Н. Союза так довго, доки її не прийме конвенция або загал членів. Лише конвенция і лише загал членів мають законодатну власть зміняти постанови статута.

Представляючи спосіб і форму нової системи в Р. Н. Союзі, ми не маємо на цїли шкодити ані тїй орґанізації ані її членам. Ані сама орґанізація Р. Н. Союз яко така, ані її члени нічим тут не провинили ся. Але нашою задачею було виказати поступоване і спосіб отця Ардана та статти в обороні Р. Н. Союза і його членів.

Ми вповнї признаємо і похвалюємо, що Р. Н. Союз рішив перевести реформу. Але ніяк не можемо мовчати і похвалювати способу переведеня сеї реформи.

Ми віримо також в те, що коли би реформа була предложена загалови членів Р. Н. Союза до принятя, то члени Р. Н. Союза вибрали б і приймили би таку реформу, яка відповідала би не лише приписам стейтових законів, але також і вимогам самих членів.

Реформа є підставою будучности орґанізації і тому вона повинна відповідати передівсїм вимогам членів, які сю орґанізацію становлять. Так важна справа, як реформа орґанізації, мусить бути вислідом бажаня загалу, а не принятою кількох одиниць.

„Не ніс для табаки, але табака для носа" — говорить давна пословиця.

ЯКИХ КОРИСТИЙ МОЖУТЬ НАДІЯТИ СЯ ЧЛЕНИ Р. Н. СОЮЗА ВІД „АРДАНІВСЬКОЇ СИСТЕМИ".

(Конець).

В попередних статтях представили ми лише коротко найважнїйші хиби реформи, яку отець Ардан і його екзекутива задумали накинути членам Р. Н. Союза.

А тепер даймо відповідь на отсї питаня:

Чи отець Ардан і його екзекутива мають право накидати насильно свою реформу членам Р. Н. Союза?

Чи реформа, проголошена отцем Арданом і його екзекутивою, є обовязуючою для членів Р. Н. Союза?

Одним словом, **чи реформа**, яку оголосив отець Ардан, а під котрою є підписаний екзекутивний комітет, **є правосильною?**

Заки відповімо на повисше поставлені питаня, киньмо найперше оком до статута Р. Н. Союза.

В правосильнім статутї Р. Н. Союза (сей статут був принятий загальним голосованєм членів Р. Н. Союза в липни і серпни 1914 року) на стороні 43-тій читаємо отсе:

§ 94. Конвенция є законодатним тїлом Р. Н. Союза. Вона приймає і зміняє або доповняє Статути Р. Н. Союза. Ухвали її в тім напрямі є правосильні так довго, поки не будуть змінені другою Конвенцією або Загалом Членів Р. Н. Союза.

Отсей параґраф виразно говорить, що законодатним тїлом Р. Н. Союза є конвенция або загал членів Р. Н. Союза. Тимсамим всякі зміни статута (а до таких змін належить зачислити також впроваджуванє нової системи) може перевести лише конвенция або загал членів Р. Н. Союза.

А тепер погляньмо, що говорить протокол з послїдної конвенції Р. Н. Союза, яка відбула ся від 15. до 20. мая 1916 року в Скрентон, Па.

В урядовім протоколі ІІІ. конвенції Р. Н. Союза, який оголошено в орґані орґанізації, „Народній Волї", в числї 45-тім з дня 7. червня 1916 р., читаємо отсе:

Статутова Комісія заявила, що статут є вироблений після нової системи. Відтак відчитали кожду точку за точкою.

По перечитаню приступлено до дискусії. Многі делєґати виступали проти нової системи. **По довших дискусіях і поясненях рішено більшостию голосів, щоб старий статут остав з додатком тих параґрафів, котрі будуть ухвалені, або поправлені.**

Щодо зміни системи членських вкладок із розмету на степеневий податок порішено, що ввиду того, що нагле запроваджене нової системи може спричинити втрату в членах, на що вказують заяви многих делєґатів, оставити до дальшого рішеня розмет в орґанізації. **Рівночасно припоручено екзекутиві в порозуміню зі статутовою комісією дуже точно розслїдити всякі права про степеневий податок; опісля екзекутива має подати точні пояснення загалови і остаточно піддати цїле питане під загальне голосоване членів.**

Повисше наведений уступ з урядового протоколу показує недвозначно і зовсїм ясно, що конвенция не дала права ані отцеви Арданови, ані екзекутиві, ані головному урядови Р. Н. Союза заводити нову реформу, чи систему, самовільно і на власну руку. В протоколі виразно говорить ся, **що екзекутиві припоручено:** а) в порозуміню зі статутовою комісією розслїдити закони про степеневий податок, б) опісля подати загалови точні поясненя і в) **остаточно піддати цїле питанє під загальне голосоване членів.**

Питаємо:

Чи поступив отець Ардан так, як сього вимагає правосильний статут Р. Н. Союза і правосильна ухвала конвенції Р. Н. Союза?

Чи поступив екзекутивний комітет Р. Н. Союза так, як сього вимагає правосильний статут Р. Н. Союза і правосильна ухвала конвенції Р. Н. Союза?

Чи поступив головний уряд Р. Н. Союза так, як сього вимагає правосильний статут Р. Н. Союза і правосильна ухвала конвенції Р. Н. Союза?

На се, після висше наведеної постанови статута і ухвали з послїдної конвенції, мусимо сказати: Ні!

Ані отець Ардан, ані екзекутивний комітет ані головний уряд Р. Н. Союза не поступили після статута й після ухвали конвенції Р. Н. Союза.

Питаємо отця Ардана, екзекутивний комітет і головний уряд Р. Н. Союза: Чи піддано під загальне голосоване нову реформу і чи приймив її загал членів?

В ОБОРОНІ УКРАЇНСТВА.

(Пригадка з недавної минувшини).

Нам доводить ся нераз читати про деяких поступових Росіян, котрі стають в обороні гноблених в Росії народів, між иншими й Українцїв. Українська преса нотує дуже пильно голоси російських поступовців, аби тим способом зазначити своє становище супроти поступової Росії. Українські часописи все поборювали Росію царську, чорносотенну, але були вдячні тим російським громадянам, котрі заступали ся за справедливими жаданями Українцїв.

Понизше наводимо статю, яка була поміщена у львівській „Ілюстрованій Україні" (ч. 12, з 25. червня 1913 р.). У тій статї є вичислені ті посли російської думи, котрі підчас відомої дебати ставали в обороні української справи. Деякі з тих послів є нині при російській державній кермі*) і можна мати надію, що вони схочуть перевести в практику те, що колись голосили в теорії... Як воно буде, побачимо пізнїйше, а тимчасом пригадуємо своїм читачам ту подію, що скала ся в російській державній думі перед близко чотирма роками.

Дотична статя звучить так:

УКРАЇНСЬКА ДЕБАТА В РОСІЙСЬКІЙ ДУМІ ДЕРЖАВНІЙ.

В дискусії над державним буджетом Росії, що велась в думі через 26 днів від 10. мая до 12. червня ст. ст. (1913 р.), присьвячено богато уваги українській справі. Се треба вважати тим відраднїйшою появою, що з часу обмеженя селянських прав виборчих, та введеня всяких обмежень при виборах, опозиційних кандидатів інородчеських, відобрано російським Українцям можність мати думську репрезентацію, відповідаючу чисельній силї української людности в російськім царстві. Коли в першій думі засїдало 80-ох Українцїв, а в другій 42-ох, то в третій вже не було кому озвати ся гідно в обороні культурних постулятів поневоленої України. Коли ж і сходила в третій думі мова на українські постуляти, то із-за слїв деяких наших „приятелів" зпоміж кадетів приходило ся радше негодувати ніж радїти ними.

Власне тепер покінчена буджетова дебата дала доказ, що в четвертій думі справа стоїть ліпше, бо опозиційні партії, що провели на виборах своїх кандидатів, дякуючи піддержці Українцїв, тямлячи про наказ українських виборців, зовсїм рішучо виступають проти русифікаторської системи, та заступають ся за нашими постулятами, починаючи від домагань рідної народної школи до автономії України включно.

Подрібний хід дискусії, до якої прийшло при обговорюваню етатів міністерства справ внутрішних і просьвіти, подала вже політична преса. Тут згадаємо тільки, що в обороні українських інтересів виступив перший заступник предсїдателя фракції народної свободи, т. є. „катетів", лїкар і радний міста Петербурга, **Андрій Шінгарйов**, що заступає в думі Петербург. Другим кадетським речником нашої справи був присяжний повірений **Александер Александров**, посол з Катеринославщини, та сам предсїдатель кадетської фракції, публіцист **Павло Мілюков**, що послує з Петербурга. За кресованем українських катедр університетських заявив ся бувший професор київської політехніки **Сергій Іванов**, посол міста Києва.

Крім кадетів, яких фракция в четвертій думі має 51 членів і сімох симпатиків, виступили дуже остро проти національної політики російського уряду на Україні також речники фракції трудовиків, котра числить разом 10 членів. За автономією України виступив імени сеї фракції адвокат **Александер Керенський**, що посує з Саратівщини. Відтак виказував конечну потребу української школи голова фракції, скарбовий урядник **Володимир Дзюбинський**, посол з тобольської губернії. Зпоміж соціяльних демократів, котрі творять в IV-тій думі 14-членний клюб — осуджував антиукраїнське поступоване міністерства справ внутрішних секретар клюбу, металевий токар **Григорій Петровський**, посол катеринославських робітників, а за допущенем української мови до шкіл промовляв металевий токар **Андрій Бурянов**, посол з загальної курії в Тавричанщинї.

Протиукраїнське становище заступали іменем націоналістів і поміркованих правих, котрих в думі на загальне число 446-ох послів, є 88, співробітник „Кієвлянина" Анатолій Савенко, посол з Київщини, а іменем фракції 17-ого жовтня (октябристів), що числить 97 членів і 2-ох симпатиків, поміщик Ю. Скоропадський з Чернигівщини, та катеринославські посли, голова думи й предсїдатель земства, М. Родзянко, та земський гласний і обрусілий волосний писар П. Макогон.

Не зайвим буде згадати, що хоч в українській дебатї не промовляв ніхто яко Українець, то і в IV-тій думі є кількох послів з України, що подали в офіціяльнім „Справочнику" свою національність не „русскую", але „малорусскую", себто українську. На першім місци між ними треба згадати 1) посла з Київщини, волосного писаря **Петра Мерщія**, котрий є секретарем селянської групи, а хоч зачислений до націоналістів, то поміщує дописі в часописі „Маяк". Крім него зазначили свою приналежність до українського народу, 2) господар **Авакум Афанасев**, посол з области донського війська (кадет), 3) **Микола Блажнов**, посол з Херсонщини (октябрист), 4) почесний мировий судія і поміщик **Сергій Величко**, посол з Полтавщини (октябрист), 5) волосний старшина **Іван Вистяк**, посол з Поділя (націоналіст), 6) почесний мировий судія і поміщик **Аполлон Гамалія**, посол з Чернигівщини (октябрист), 7) поміщик **Сергій Гриневич**, посол з Полтавщини (націоналіст), 8) слюсар **Матвій Муранов**, робітничий посол з Харківщини (соціяльний демократ), 9) поміщик **Никифор Пилипенко**, посол з Полтавщини (октябрист), та 10) бувший касієр земської управи **Єфрем Угнич**, посол з Полтавщини (центровець). Річ очевидна, що степень національної сьвідомости у вичислених тут послів є ріжна, так ріжне їх розуміне обовязку супроти рідного краю, та всеж таки годі не звертати уваги на те, що вони, належачи доси до ріжних партій, з котрих деякі в цїлости навіть ворожі українським домаганям, всеж таки не записали себе русскими, лиш Українцями.

Яр. Весоловський.

*) А. Шінгарйов є міністром рільництва, П. Мілюков міністром для заграничних справ, а А. Керенський міністром судівництва.

АНАСТАЗІЯ РИБАКОВА.

А ДЕЖ МІЙ ВІНОЧОК ІЗ РОЖЕВИХ МРІЙ.

А деж мій віночок із рожевих мрій,
Що моя матуся для мене плела;
Щастє, красшу долю мені віщувала,
Як я ще маленьким дитятком була.

Казала: „Щаслива ти, доню, будеш
На рідній земличці тут, де нарід твій"
Із мрій-дум рожевих віночки сплітала,
Щоб ними стелити шлях життя, шлях мій.

А доля лихая всьо перекрутила,
Розвіяла мрії, мов филя піну,

В рідним краю долю вороги забрали,
А я аж за щастєм пішла в чужину.

І днесь на чужині між людьми чужими
Важкий розпуки біль груди меній:
Чому в рідним краю вороги панами,
А я так скитаюсь аж на чужині...

Мамусю моя, а деж ті віночки,
Щось плела для мене із рожевих мрій,
Бо замість віночків бодаки колючі
Густо устелили шлях життя, шлях мій.

Філядельфія, Па., 21. марта 1917 р.

Василь Білинський.

В ПЕРШІМ БОЮ.

Вже третий день минав, як ми покинули Турку, а ворога все ще не було видно. Перші два дни були ми далеко від фронту, в резерві, але на третий день дістали приказ іти вперед. Вчера тільки глухий гук канонади сповіщав нас про далекий артилерійний бій, але нині, коли ми пійшли вперед, грохіт ставав щораз голоснійший, виразнійший, а вкінци ми вже здалека могли бачити тріскаючі в горі ворожі шрапнелі і уставлені на горбах наші гармати.

Цікава була тоді психольоґія людий, які за хвилю мали заглянути смерти в очи. Ще жаден з нас не видів бою, тому малював собі його після своєї уяви. Видно однак було, що всї приходили до однакового заключеня, бо смертельна тиша замкнула всім уста, навіть найбільше жартобливим і балакучим. Ішли ми серед якоїсь задуми, з горячковим поспіхом і звісивши голови в долину. Здавало ся, що ми застановляли ся над чимось, на що давнійше або не зважали або на те часу не мали. Помимо, що в моїм батальоні були самі рекрути, люди молоді, повні охоти до житя, тому зрадлива доля викликувала в них такий настрій.

Тимчасом прийшли ми над край височенного горба, відкя в долині видно було село Явору, яке Москалї ізза противлежної гори обстрілювали гарматами. Перейшли ми біля дивізійного штабу і почали спускати ся в долину. Дотепер ішли ми чвірками, а допервa тут приказали нам розвинути ся в боєву лінію і помало підходити вперед.

Хоч ми ще не були в районі крісових куль, то артилерійні не то що нас вже сягали, але навіть падали далеко поза нами. З нашим приходом почали вороги стріляти жвавійше, бо звісно, що Москалї найкрасше люблять бити резерву. З початку думали ми, що серед такої густої артилерійної ворожої стрілянини много нас згине, але досьвід показав, що впадуть десятки і сотки стріл, заки яка поцілить. Значить, гроза не особлива.

Зійшовши в долину, в село, не застали ми тут ні одної живої душі, бо всї жителї десь поховали ся так, що село виглядало гейби вимерло. Та не розглядатись нам тут було, а скоро спішити далї, на поміч. Помало, ховаючи ся за якиминебудь предметами, підлїзали ми в гору, де мали обкопати ся. На щастє, рідкі корчі і дерева були знаменитою нашою охороною; до того застали ми вже готові рови, куди могли добре сховатись від ворожих куль. Таким чином ми були вже першою резервою безпосередно за боєвою лінією. Ще одно „вперед" і ми опинимо ся лице в лице з ворогом.

Хвиля така не дала на себе довго ждати. Над вечір, мов стрілою, рознесло ся між нами, що велика маса Москалїв, бо щось чотири лави, одна за другою, мас на нас наперти і проломати нашу лінію. І дійсно! За яку годину пізнійше почули ми перші крісові стріли. Що хвиля ставали вони живійші, сильнійші; до того ворожа артилерія, щоби своїм додати відваги, взяла ся нас таки добре пражити, так, що ми думали, що аж тут буде нам амінь. Ми, в резерві, добре ховали голови до землї, бо тут діставали чи не найбільше ворожих гостинців. Серед того гарматного такту, змішаного з неправильними гуками крісової стрілянини і зміцненої ще тріскотом машинових крісів, почули ми команду: „вставай" і „вперед" в першу лінію. Цїлу сю справу треба було перевести блискавично, щоби ворог в часї нашого бїгу мав найменьше нагоди нас убити. Тому моя цїла компанія мов зелєктризована, цїлим шнуром кинула ся, серед свисту крісових і машинових куль, вперші окопи. По дорозї впало щось двох, решта щасливо вскочила в перші рови.

Скріпивши в сей спосіб першу лінію, ми що духу приняли ся стріляти, щоб не позволити ворогови взяти себе приступом. Тому наша робота зробила своє. Видячи наш завзятий огонь, ворог роздумав ся брати нас силоміцу і почав відповідати тільки слабим огнем. Дотого ворожа артилєрія рівнож почала притихати і се упевнило нас, що нині позицію ми вратували. Говорю „нині", бо в тих часах ми знали тільки відвороти, а вперед ішло як з каменя.

Огонь сей був першою для нас пробою і дорогою для воєнного досьвіду, який показав, що не конче треба зараз з початку гинути, а можна перебути много боїв здоровим, а що навіть більше, можна їх переживати зовсїм спокійно, навіть байдужно, гейби тут було не дїло смерти, а звичайного собі якогось спору.

Буковина.

(Пише шікаґовська німецька ґазета „Форботе").

Буковина в устах народу називаєть ся „зеленою Буковиною". І цїлком справедливо. Цїлий край представляєть ся як одна долина, яка тягнеть ся на полуднє аж до буковинських Карпат. Рівнобіжні ріки Серет, Сучава і Молдава дїлять сю долину на многі паси, котрі чим дальше на полуднє, тим все густійше заростають буками. Лїси і надрічні ниви та левади надають околици дуже красний і веселий вигляд. В сїм „буковім краю" жиєть ся дуже приємно. Середні височини виносять около 400 метрів, а вже під Чернівцями спадають на 130 метрів. Полуднева часть Буковини є замкнена Карпатами, покритими смереками і соснами. Сї Карпати носять знамя небувалої краси гористого краю.

Поверхня Буковини виносить 10.450 квадратових кільометрів. Край сей щодо господарства є цїлковито упослїджений. Причиною господарського занепаду краю є в першій мірі його невідповідне ґеоґрафічне положенє, а відтак культурне упослїдженє. Між Галичиною й Угорщиною вбита наче клин, не має Буковина ніякої безпосередної злуки з господарськими культурними центрами держави, а ще меньше із заграницею і доси остала ся краєм найбільше нерозвиненого господарства. Аж в останних часах завдяки запопадливости краєвих товариств і райфайзенок господарське положенє краю вчасти піднесло ся. Убоге, довгі лїта визискуванe, позбавлене охорони і вичерпане із сил населенє дістало поміч з райфайзенок і через заложенє краєвих економічних спілок воно піднесло ся з критичного положеня.

Найбільше розвинений є там ще промисл деревляний. З урожайної рілї лише одна четверта часть припадає на луги і ниви, а майже половина на лїси. З останних велика часть припадає на лїси, які стоять під контролею ц. к. міністерства. Деревляний промисл краю полягає головно на вивозї сирих матеріялів. Комунікація відбуваєть ся ріками Прутом, Серетом, Сучавою, Молдавою і Дністром.

Головним жерелом доходів населеня є управа рілї і випас худоби. З краєвих господарських ростин управляють там жито, пшеницю і ячмінь, на побережу Прута управляють кукурузу, а з торговельних ростин лен, коноплї і ріпак, і в полудневій Буковині управляють виноград. Дуже високо є розвинений домашний промисл, при тім чудові й ориґінальні українські і румунські окраси.

Буковина є українсько-румунським краєм, котрий також більше ніж котрийнебудь инший коронний край Австрії є заселений ріжними національностями. Крім домашного українського і румунського населеня маємо тут також численні кольонії німецькі, польські, вірменські, жидівські, мадярські, циганські, а також російські (т. зв. Липовани). Від 14-го віку була Буковина чисто українською, про що сьвідчить се, що українські громади находять ся також на полудневій граници Буковини. В другій половині 14-го столїтя припадає перша вандрівка в край Волохів (Румунів), яка сягнула аж до Кімполюнґа. Сей вандрівничий румунський елємент посунув українське населенє на північ.

На основі конскрипциї з 31. грудня 1910 року населенє Буковини виносило 794.929 душ, з чого **305.101 припадало на Українців,** 273.254 на Румунів, 168.851 на Німців, 36.210 на Поляків, а решта на Словінців, Словаків і т. д.

ПОВІДОМЛЕНЄ.

Отсим повідомляють ся всїх чесних людий фамілійних в Трой, Н. Й., що хто бажав би мати посьвячену Великодну паску греко-католицьким сьвящеником, нехай зголосить ся на понизшу адресу, а я постараю ся о сьвященика з сусїдної парохії. Єсли ми є вірні греко-католики, то і обслугуймось правдивими греко-католицькими сьвящениками, а не жадними пройдисьвітами, котрі лише удають греко-католицьких сьвящеників і так обманюють несьвідомих людий. — Geo. Dutchak, 432 First St., Troy, N. Y. 35-36

СПРАВИ „УКРАЇНСЬКОГО ДНЯ".

Українцї в Пітсбурщини видали друком ось-таку відозву:

До Церковних Громад і Хвальних Читалень. Братств і Товариств: Українського Народного Союза, Провидїня, Руського Народного Союза, Гайдамаків і Народної Помочи.

Як відомо, президент Вілсон, ідучи за ухвалою Конґресу, призначив день 21. квітня с. р. яко День, в якім американське населенє виключно має заявити своє співчутє для страждаючих Українців в Старому Краю.

Отсю історичну хвилю ми зовемо „Українським Днем", який має для нас подвійне значінє:

1. „Український День" є одним більше доказом, що сьвіт через Велику Американську Републику признає нам права живої нациї, опрокидуючи ворогів, що бажалиб нас викреслити з листи істнуючих;

2. „Український День" має подати помічну руку нашим братам в краю при співучасти всего американського населеня.

Отсї дві головні точки, на які розложено значінє „Українського Дня", нам належить ся вміло виповнить.

В дни 21. квітня ми своїм поведенєм маємо станути в опінії нашої Републики яко гідні представителї Великого Українського Народу, що має за собою славну історію минувшини і який сьміло глядить у будуччину, ожидаючи свого Воскресного Дня.

В тімсамім дни нам доконче треба зложити як найобильнійший дар „від своїх для своїх", а також своєю запопадливостю дати нагоду Американцям зложити доказ своєї симпатії через матеріяльну поміч.

Щоби отже обі ті задачі випали як найкрасше, нам треба чим скорше зєдинити ся і виступити згідно до спільної акції.

А зєдиненє таке буде о много успішнійше тоді, коли праця в „Українськім Дни" буде розложена так сказатиб на території — округи.

Таку практику одобрив Головний Комітет „Укр. Дня", так поступають Комітети в инших околицях — таксамо належить поступати нам, в Пітсбурщині, яка в многих случаях дала доказ своєї жертволюбности.

В тій цїли отже завязав ся Орґанізаційний Окружний Комітет на Пітсбурґ і околицю, який за порозумінєм з Гол. Комітетом „Ук. Дня" має задачу допомочи зорґанізувати ся місцевим Комететам, а відтак з їх представителїв витворити Комітет Окружний для переведеня дальших справ.

Треба отже, щоб у Вашій місцевости дня 18. марта зійшли ся всї предсїдателї, секретарі і касієри церковної громади, Братств, Товариств, Читалень і т. д. в гали церковній, або Народного Дому, а де нема таких галь то у звичайній всім звісній галї мітинґовій.

На отсих сходинах належить вибрати місцевий Комітет, що повинен складати ся з числа членів в пропорції до скількости місцевих Братств і Товариств, — беручи на увагу також число людности і обшар даної місцевости.

Комітет повинен сейчас звернутись о повновласть до: Ukrainian Alliance of America, 29 Chestnut St., Yonkers, N. Y., подаючи приблизне число потрібних в данїй місцевости скарбонок (пушок), лент, летючих листків і т. д.

Рівночасно секретар місцевого Комітету має сейчас повідомити про вибір Орґанізаційний Комітет, подаючи імена предсїдателя, касієра і секретаря, а також їх адреси.

Про Бога! Не занедбайте сьвятого народного обовязку, до якого кличуть Вас ріки крови і гори терпінь наших Братів.

Чи знаєте, що там у Старому Краю нещасні жертви війни завидують помершим і благають Господа, щоби смертию скоротив їх терпіня?!

Так, Ви се знаєте! Однак Вам годі се вповні зрозуміти або відчути; бо Ви в країнї спокою і добробуту. Запитаймо свого чутливого серця: що робить рідня, — а воно нам нишком розкаже таку сумну вість, що слези покотом силинуть.

Най отже жертва життя, яку поніс край, зєдинить і поставить нас як брат до брата — що хоче подати помічну руку нещасникам.

Пишіть про вислід зборів на адресу: U. R. Committee, 110 Ella St., McKees Rocks, Pa.

ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ.

Отсим запрошуєть ся всїх Н. Т. Урядників місцевих товариств, братств і сестрицтв на збори в справі „Українського Дня", які відбудуть ся в церковній галї (при ул. Сусекс і Ґрін) в недїлю, 25 марта с. р., о 3-тій годині пополудни.

Тимчасовий Комітет.

ЮТІКА, Н. Й.

Всїм Українцям і Українкам в Ютіка, Н. Й., подаєть ся до відома, що в недїлю, 25. марта с. р., відбудуть ся збори в справі „Українського Дня". Наради розпічнуть ся по вечірни в галї Міцкевича при Вайтеборо ул. Отже запрашаємо Вас всїх на збори, щобисьте зійшли ся як один, бо знаєте, що нам потрібно людий до збираня жертв на наш бідний нарід в Галичинї. Знаєте, що „Український День" зближаєть ся до нас як наша рідна мати. Наші братя і сестри в старім краю гіркі слези проливають і помочи від нас жадають. Ми мусимо справу „Українського Дня" закінчити сеї недїлї, бо вже пізний час. **В. Лисогір**, секр. від. 58. У. Н. Союза.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

За оголошеня поміщені в сїй рубрицї платить ся по $1\frac{1}{2}$ цента за кожде слово за одноразово поміщенє, а за дальші поміщеня по 1 цнт. за слово за кождочасне поміщенє. — Оголошень женитьби не приймаєсь.

В сїй рубрицї поміщуйте слїдуючі оголошеня: Коли хочете віднайти своїх свояків, краянів або товаришів.—Коли шукаєте занятя.—Коли бажаєте, щоб хтось доніс Вам, де іде добре робота.—Коли потребуєте аґентів до пошереня Вашого бизнесу.—Коли потребуєте робітників до працї в бучерні, ґросерні, готели або на фарму.—Коли шукаєте спільників до бизнесу.—Коли шукаєте дякоучителїв і учителїв музики.—Коли маєте хату або фарму на продаж.—Коли маєте хату або фарму до винайму.—Коли маєте на продаж якісь річи.—Коли пошукуєте людий на мешканє з харчом.—Коли продаєте свій бизнес, або хочете купити чи обмінитись з ним.—Коли хочете подати свою адресу або бизнес до публичного відома.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

8-годинний день праці є конституційний.

Найвисший федеральний суд, який все є останною судовою інстанцією в Злучених Державах, узнав, що законопроект конгресмана Адамсона про 8-годинний день праці не противить ся конституції.

За признанем сього закона голосували судиї: Вайт, МекКенней, Голмс, Брандейс і Кларк; проти принятя голосували: Дей, Ван Девантер, Пітней і МекРейнолдс. Рішене найвисшого суду розвязало конгресови руки і він тепер може установити 8-годинний день праці не лише для зелізничників, але й для прочих робітників в ріжних галузях промислу.

Приятелі робітничої справи і ті, що страхають ся страйків, хочуть старати ся, аби найвисший суд установив робочі години для всіх робітників взагалі. Між иншим хочуть старати ся, щоби суд назначив скалю платні там, де робітники не можуть погодити ся з властителями. Хочуть старати ся, щоби судова комісія полагоджувала всякі спори і щоби тим способом не допускала до страйків. Хочуть приневолити зелізничі компанії, щоби вони удержували нормальний рух на зелізницях, а не як доси — після своєї вподоби. Хочуть змусити робітників, аби за відповідну винагороду працювали там, де публичне добро сього вимагає, і щоби вони без причини не покидали праці.

Загал має контролювати інтереси держави там, де є непорозуміня між робітниками і працедавцями.

Ґовернор Едж підписав закон про курене.

В стейті Ню Джерзи заборонено курити хлопцям низше 18 літ житя. Ґовернор Едж підписав дотичний закон в середу (21. с. м.). Новий закон забороняє не лише курити, але й продавати тютюн хлопцям, які не мають приписаного віку. Склепар, що переступить сей закон, заплатить першу кару 10 долярів, а кожду дальшу 25 долярів.

1-міліонова жертва для Жидів.

Ю. Розенвальд з Шікаґоприобіцяв „Жидівському Запомоговому Комітетови" 1,000.000 долярів, але під услівєм, що ще 9,000.000 долярів зложать инші. На кождий міліон долярів, зложений иншими добродіями, Розенвальд жертвує зі своєї кишені 100 000 долярів.

Шовк мусить бути з шовку.

У Вашінґтоні вела ся розправа проти сімох фабрикантів, які фальшували шовкові вироби. Розправа скінчила ся пересторогою для фабрикантів, аби до шовкових виробів уживали чистого шовку. В противнім разі стріне їх за се велика кара.

Конвенция товариства „Згода Братств".

Як доносить „Нове Жите", орган товариства „Згода Братств", конвенция тогож товариства відбудеть ся в Олифант, Па., в днях 21. 22. і 23. мая б. р.

НОВИНКИ.

Перша німецька газета в Петрограді.

В Петрограді вийшло перше число німецької робітничої газети: „Дер Арбайтер Штіме" (Робітничий Голос).

Реченець австрійських послів кінчить ся 24. червня.

З причини, що реченець австрійських послів кінчить ся 24. червня б. р., премієр Клям-Мартініц рішив ся скликати засіданє парляменту десь в половині мая. Парлямент займеть ся виключно справою Чехії.

Вразі, коли би парлямент не полагодив чеської справи, премієр розвяже його і назначить нові вибори.

Польські газети в німецькій окупації заборонені в австрійській окупації.

10 польських і 3 німецькі газети, які виходять в Польщи в німецькій окупації, є заборонені в окупації австрійській. Заборону видала ц. к. головна команда в Замостю.

Буджет для німецьких зелізниць.

Буджетова комісія німецького парляменту одобрила проект, аби з правительственної каси видати 312,000.000 марок на направу і дальшу будову зелізниць.

Каранца дає амнестію.

З Мексика доносять, що президент Каранца видасть небавом проклямацію про помилуванє многих політичних проступників, які провинили ся зглядом нового конституційного правительства.

Риба для Франції.

Французьке правительство замовило в Новій Фундляндії 50.000 барилок оселедців і 50.000 барилок вахні (кад-фіш).

30 міліонів денно на війну.

Англійський міністер фінансів Бонар Лов заявив, що Англія видає тепер на війну пересічно 30,000.000 долярів денно. Воєнні розходи Англії побільшили ся від якогось часу о 5 міліонів долярів денно.

ДОПИСИ.

З NEWARK, N. J.

Інтернаціональне збіговище.

В неділю 18. марта відбуло ся у нас при улици Корт збіговище наших інтернаціоналів, яке вони назвали вічем. Се віче розпочало ся о шестій годині вечером, а першим бесідником був славний Омелько, котрий не говорив, а ричав як зьвірюка і танцював як комедіянт. На щастє в гали не було підвисшеня, бо був би впав... В своїм зьвірячім риканю він накинув ся на українських сьвящеників, на релігію і на Українську Раду. Він кпив собі зі сьвятих і з самого Ісуса Христа в ріжний спосіб, так, якби то він був не християнином, але якимось Індіянином або Турком. Нарід був через те дуже обурений і домагав ся, щоби віче рішило справу щодо „Українського Дня", але то не помогло нічого. Омелько зьвірячим риком забіг до Галичини і опинив ся у Львові, в церкві св. Юра, і давай паплюжити попів взагалі, а о. Улицького, пароха в Джерзи Сити, зокрема. Пан Омелько на кінци сказав, що як о. Улицький не перепросить п. Січинського, то він його викине з Українців. В подібний зьвірячий спосіб накинув ся Омелько на Українську Раду, яку назвав зрадою. Деякі люди обурили ся на се і запротестували, що се не зрада, але Рада, а вони самі зрада, зі своєю Федерацією.

Тоді повстав гамір і метушня. Славні соціялістичні недоуки зачали бійку і стали прозивати людий католиками, паламарями і т. д. Якась часть людий, не могучи того стерпіти, вийшла з галї.

Не було би дива, як би то кацапи почали бійку, як то часами бувало, але щоби Українці напустували і чинно зневажали одні других, то ще нечувано до сего часу. Тая товпа, та голота, що ні в що не вірує, нічого не розуміє, бійкою славить ся! Так федераційники просьвічають нарід — брехнею і бійкою.

Пан Січинський там був, але на то уваги не звертав, а в своїм рефераті то співав тосамо, що і Омелько. І Микола також наплів купу дурниць, а плів як з горячки. А нарешті пописував ся ще й фостик, підлячий з Ню Йорку, якийсь-там Микита, але йому то не йде так гладко, як його учителям. Лінше йому мабуть ішло в фабриці „українських" папіросів...

Я не дивую ся всім тим гільтаям, але дивно мені з п. Січинського, котрий так до нас відносить ся ворожо і ще виступає проти релігії. Ми гадали, що п. Січинський поможе нам поборювати Поляків і кацапів, і в теперішний час дасть товчок, як здобути волю Україні, а п. Січинський проповідує „поступову" науку, що лиш той чоловік добрий, котрий в ніщо не вірує. Пан Січинський заводить між нами роздор і веде наш нарід в багно. Побачимо, яке буде жниво з того посіву...

От таке то було інтернаціональне віче в справі „Українського Дня" в нашій місцевости. Такі то „віча" уладжують наші соціялісти. Аж встид признавати ся, що то від Українців таке виходить!

Вічевик.

—o—

З WILKES BARRE, PA.

Просьвітна робота.

Заходом читальні „Просьвіти" в Вілксбери, Па., в неділю 25. марта, о годині четвертій пополудни відбудеть ся відчит на тему: „Що буде в краю по скінченю війни". Длятого, що се питане кождого інтересує і кождий хотів би знати хоч найважнійші справи, тому нехай кождий прийде на сей відчит, а тут буде можна довідатись богато цікавого й інтересного. Рівночасно подасть ся до відома всім, що члени читальні „Просьвіти" постановили устроювати подібні відчити частійше, а тим способом кождий охочий може з сього скористати і богато научити ся. Вступ для всіх вільний. Перший відчит з брошурки „Бери та читай" і „Про житє Тараса Шевченка", відчитаний п. Л. Кушнірем в неділю 11. марта б. р., випав дуже вдоволяючо для кождого присутного гостя. Тому є надія, що і на будуче кождий спізнає вартість таких відчитів і галя все буде наповнена слухачами.

Ми не лише на відчити повинні сходити ся, але і в кожду неділю пополудни ми повинні горнути ся до читальні, де є що перечитати або послухати, чи то з книжок, чи з часописий. А треба знати що читальня „Просьвіти" — се наша доповнююча школа. Вкінци не забуваймо й на заповіт Тараса Шевченка:

Учіте ся, брати мої,
Думайте, читайте
І чужому научайтесь
Й свого не цурайтесь.

Іван Малищак,
заступник голови читальні.

РОДИМЦІ! ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА, БО СЕ ОДИНОКА І НАЙБІЛЬША УКРАЇНСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ В АМЕРИЦІ!

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАНЄ ВЕДЕ ДО ПРОСЬВІТИ, А ПРОСЬВІТА — СЕ СИЛА. — ПИШІТЬ ПО ЦІННИК КНИЖОК ДО ДРУКАРНІ „СВОБОДИ", 83 ҐРЕНД СТ., ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ.

Читайте „Свободу" і приєднуйте їй нових передплатників!

Читайте українські книжки і ґазети бо часте читанє веде до просьвіти, а просьвіта — се сила. — Пишіть по цінник книжок до друкарні „Свободи".

Антін Чехов.

ЗАКЛАД.

—9—

I.

Була темна осінна ніч. Старий банкир ходив у себе в кабінеті туди й назад і згадував, як перед пятнайцятьма роками в осени він давав у себе вечер. На сім вечері було богато розумних людий і вели ся цікаві розмови. Говорено між иншим про кару смерти. Гості, між якими було немало учених і журналістів, були в більшости проти кари смерти. Вони признавали сей спосіб покараня перестарілим, нездатним для християнських держав і неморальним. На погляд декотрих з них належало би всюди заміннти кару смерти на досмертну вязницю.

— Я не годжусь з вами, — сказав господар-банкир. — Я не пробував ані кари смерти, ані досмертної вязниці, але коли можна судити a priori, то, на мою думку, кара смерти моральнійша й гуманнійша ніж вязниця. Кара смерти убиває відразу, а досмертна вязниця поволи. Який же кат більше людяний? Чи той, що убиває в кількох мінутах, чи той, що витягає з чоловіка житє через довгі літа?

— І се і те однаково неморальне, — запримітив хтось з гостий: — тому, що має однакову ціль — відібрати житє. Держава не Бог. Вона не має права відбирати те, чого не може вернути, колиб схотіла.

Межи гостями був один юрист, двайцятьпятьлітний чоловік. Коли його запитано про його думку, він сказав:

— І кара смерти і досмертна вязниця однаково неморальні, але, якби мені казали вибирати кару смерти або досмертну вязницю, то розуміє ся, я вибрав би друге. Жити якнебудь все лінше ніж ніяк.

Почала ся оживлена дискусія. Банкир, що був тоді молодший і мав живійші нерви, нараз стратив терпеливість, ударив кулаком по столі й крикнув, звертаючись до молодого юриста:

— Неправда! Я заложу ся за два міліони, що ви не висидите в казаматі і пять літ.

— Коли се направду, — відповів йому юрист: — то я заложу ся, що висиджу не пять, а пятнайцять.

— Пятнайцять? Згода! — крикнув банкир. — Панове, я ставлю два міліони!

— Згода! Ви ставите два міліони, а я свою свободу! — сказав юрист.

І так заключено сей дикий, безглуздий заклад. Банкир, що не знав тоді рахуби в своїх міліонах, розвезений і легкодушний, був одушевлений закладом. При вечері він жартував з юриста й говорив:

— Застановіть ся, молодий чоловіче, поки ще не запізно. Для мене два міліони се дурниця, а ви ризикуєте втратити три-чотири найкрасші літа свого житя. Кажу три-чотири тому, що ви не висидите довше. Не забувайте також, нещасливий, що добровільне увязненє далеко прикрійше ніж примусове. Гадка, що ви кождої хвилі маєте право вийти на свободу, затроїть вам в казаматі житє. Мені жаль вас!

І тепер банкир, ходячи сюди й туди по хаті, згадував те все й запитував себе:

— По що сей заклад? Який пожиток з того, що юрист стратив пятнайцять літ житя, а я кину два міліони? Чи се докаже людям, що кара смерти гірша або лінша ніж досмертна вязниця? Ні й ні. Дурне й безглузде. З моєї сторони то була забаганка ситого чоловіка, а зі сторони юриста — просте лакімство на гроші...

Дальше він згадував про те, що стало ся після сього вечера. Було порішено, що юрист буде відсиджувати свою вязницю під найострійшим надзором в одній з офіцин, що були побудовані в саді банкира. Вони були так умовили ся, що через пятнайцять літ він не буде мати права переступати поріг офіцини, бачити живих людий, чути людський голос, відбирати листи й часописи. Йому було вільно мати музичний інструмент, читати книжки, писати листи, пити вино й курити тютюн. З зовнішним сьвітом, він міг, по умові, зноситись не инакше, як мовчки, через маленьке вікно, навмисне на те урядженє. Все, що потрібно, книжки, ноти, вино і т. и. він міг діставати, написавши картку, в якій би схотів скількости, але тільки через вікно. Договір предвиджував всі деталі й дрібниці, що робили увязненє строго одиночним, і обовязував юриста висидіти рівно пятнайцять літ, від 12-тої години 14. падолиста 1870 р. до 12-тої години 14. падолиста 1885 р. Найменьша проба зі сторони юриста нарушити услівя, хоч би на дві мінути перед речинцем увільняли банкира від обовязку платити йому два міліони.

В першім році увязненя юрист, на скільки можна було судити з його коротких записок, сильно страждав через самоту й нудьгу. З його офіцини тягом в день і в ночи чути було звуки фортепяну! Він не хотів ані вина ані тютюну. Вино, писав він, розбуджує бажаня, а бажаня — перші вороги вязня; при тім ще нема нічого нуднійшого, як пити добре вино й нікого не бачити. А тютюн псує повітре в кімнаті. Першого року юристови посилано книжки, переважно легкого змісту: романи зі скомплікованою любовною інтриґою, кримінальні й фантастичні оповіданя, комедії і т. и. Другого року музика в офіцині вже затихла, і юрист у своїх картках жадав тільки клясиків. Пятого року знов було чути музику, й вязень попросив вина. Ті, що слідили за ним через віконце, говорили, що цілий сей рік він тільки їв, пив і лежав на постели, часто позіхав, злісно бесідував сам з собою. Книжок він не читав. Часом він сідав по ночи писати, писав довго й над раном дер на кавальчики все написане. Нераз чули, як він плакав.

В другій половині шестого року вязень взяв ся з завзятєм до вивчуваня язиків, до фільософії і історії. Він взяв ся з жадобою до сих наук, так що банкир ледви міг встигнути зі спроваджуванєм йому книжок. За чотири роки спроваджено на його бажанє около шістьсот томів. В періоді того запалу банкир між иншим одержав від свойого вязня такий лист: „Дорогий мій сторожу! Пишу вам сі стрічки в шістьох мовах. Покажіть їх знавцям. Нехай прочитають. Як що вони не найдуть ані одної помилки, то благаю вас, кажіть вистрілити в саді з рушниці. Сей вистріл скаже мені, що моя праця не пійшла на марне. Генії всіх віків і країв говорять ріжними мовами, але у всіх них говорить тесаме полумя. О, колиб ви знали, яке надземне щастє почуває моя душа через те, що я умію їх розуміти!" Бажанє вязня сповнено. Банкир казав вистрілити в саді два рази.

Дальше після десятого року юрист сидів нерухомо за столом і читав тільки Євангеліє. Банкирови видалось дивним, що чоловік, що справив ся за чотири роки з шістьма сотками трудних томів, стратив близко рік на читанє одної легкої до зрозуміня й не грубої книжки. За Євангелієм пійшла історія релігій і богословіє.

В останні два роки вязень читав незвичайно богато, без ніякого вибору. Він займав ся то природописними науками, то знов жадав Байрона або Шекспіра. Бували й такі картки від нього, де він просив прислати йому рівночасно і хемію і медичний учебник і роман і ще який фільософічний або богословський трактат. Його читанє подобало на те, наче він плаває в морю поміж обломками корабля й бажаючи виратувати своє житє, чіпляєть ся з жадобою то за один обломок то за другий!

(Конець буде).